

PTUJSKI LI

Politično gospodarski tednik.

Stane:

Za celo leto

za

, levo.

pisi se ne vrnejo.

Štev. 6

Ptuj, 5. februarja 1922

IV. letnik

Kaj je Jugoslovanom najbolj potrebno?

„Jutro“ je pred božičem stavilo svojim čitateljem in sploh Jugoslovanom vprašanje: Kaj je Jugoslaviji najbolj potrebno. Pozvalo jih je, naj na to vprašanje odgovore in pošljejo listu odgovore. Za najboljše rešitve je razpisalo tudi nagrade.

Odgovorov je prišlo 2164. Velika večina jih je seveda iz Slovenije. Lepo število jih je tudi iz jugoslovanskih krajev, iz Hrvaške, Vojvodine, Srbije, Makedonije, Bosne, Dalmacije in iz neodrešene Primorske. Deset odgovorov je prišlo iz bratske Češke, posamezni odgovori pa tudi iz Švice, Berlina, Dunaja, Strasburga in Essena.

Po poklicu so udeleženci iz vseh stanov, od visoko izobraženih do preprostih kmetovalcev in obrtnikov, ki se pri svojem delu zanimajo za razvoj naše Jugoslavije.

Prvo nagrado je presojevalni odbor prisodil g. Ivanu Kokalju, kovaškemu pomočniku v Dragomlju pri Domžalah. Poglejmo si, kaj je po njegovem mnenju Jugoslaviji najbolj potrebno.

Potrebno je, da se s ponosom zavedamo zlate svobode; da imamo pravo ljubezen do naše mile matere Jugoslavije, dalje, da delujemo v slogi, ker sloga jači, a nesloga tlači. Potrebno je, da zaupamo sedanjemu vodstvu države. Saj je izvoljeno od nas, ki ljubimo in cenimo svojo domovino, svoje brate in sestre.

Predvsem in najbolj potrebno pa je: delo, treznost in pravo spoznanje. Dolžnost vsakega

Jugoslavana je, da dela, kakor delajo mravlje, kadar jim je kruta roka razdrila njih gnezdo. Delo je tako potrebno v naši mladi državi, da ne smemo niti minute po nepotrebnem zamuditi. Vsi moramo gledati na to, da čim več pridelamo. Pri delu si bomo pridobili novih moči, da se skupno upremo krutemu sovražniku Alkoholu, ki v Sloveniji tako grozno gospodari. Pri njem posedamo vse dolge proste čase in tarnamo, kako je hudo življenje v Jugoslaviji, ker je slabo vodstvo in so visoki davki. Nato pa pokličemo še eno mero, da se utolažimo. To so davki, ki nas uničujejo gmotno in duševno! Odtod toliko nezadovoljnosti in bede! Tu je slabo vodstvo vsakega posameznika. Da bomo pa zmožni se temu sovražniku upreti, treba nam pravega spoznanja. Do pravega spoznanja pridemo, ako si vzamemo v prostem času v roke dobre knjige in časopise, ki nas že dalje časa spominjajo in vspodbujajo k temu, kar nam je najbolj potrebno. Naša verska dolžnost je ljubezen do bližnjega, zato glejmo, da rešimo vsakega izmed naših bratov, ki tava zaslepljen po napačni poti. Z vsa silo zavrnilo pa one, ki imajo v vse to vpogled, pa nas le brez usmiljenja tirajo dalje v prepad, ker hočejo, da bi se mi žrtvovali za njih hudobne namene. Pokažimo jim hrbet, kajti oni niso pravi Jugoslovani, oni so tujčevi hlapci; za njih delo so pripravljeni na tujih straneh Judeževi srebrniki.

Vse to nam je treba storiti, potem bomo lažje prepustili od nas izvoljenemu vodstvu države, da nam ustvari veliko in močno Jugoslavijo.

nahajal v samostanu Studenci, ker se je odrekel vladi in vzel meniško raševino na sebe.

Sava je bil najprej v Rusiku, potem v Vatopedu, a ko je dospel Nemanja l. 1197., sta obadva obnovila svetogorski samostan Hilandar in utrdila v njem srbsko kulturno središče, kakor so ga imeli Rusi v samostanu Rusiku, Bolgari pa v Vatopedu, samo še čvršče, z boljše organiziranim delom. Po svoji volji je živel Sava medtem samo do očetovega prihoda na Sveti gori, ter pri tem preko mere mučil mlado telo s postom, bdenjem in vsakojakim trpljenjem. Čim pride Nemanja, je moral Sava popuščati, ker stari izmučeni vojščak ni mogel gledati trpljenja in mučenja svojega ljubljénčka. Da ga ne bi po nepotrebnem žalostil, je Sava odnehal od svojih asketskih naporov, misleč, da jih kasneje nadomesti.

Pa tudi po smrti Nemanjini leta 1200, — to smrt je Sava na posebno ganljiv način opisal — ni Savi dano, da živi postu in molitvi. Iz Srbije so mu neprestano prihajala poročila, eno bolj črno ko drugo, da naj se povrne v domovino in naj s svojo pametjo, ugledom in spretnostjo pomaga svoji domovini, ki jo razdira borba med prepirljivima bratoma Vukanom in Stepanom. Sava se res vrne, toda šele po dolgih prošnjah, l. 1207., in nosi s seboj relikvijske Nemanje. Pomiril je brata in se potem hotel vrniti na Sveto goro. Toda ljubezen do naroda in Stepanove prošnje so ga prisilile, da je svojo željo zapustil obči in ostal v domovini.

Iz Nemanjine zadužbine Studenice je

Iz zgodovine papeških volitev.

Zgodovina papeštva je zgodovina strankarskih političnih bojev. To se najjasneje vidi tudi pri izvolitvi vsakokratnega novega papeža. V prvih treh stoletjih po Kristusu so si verniki svoje škofo volili, kakor povsod drugod, tako tudi v Rimu. Že koncem tretjega in še bolj tekom četrtega stoletja pa so si rimski cesarji znali pridobiti velik in končno odločilen vpliv na papeško volitev. Ta političen vpliv, ki je služil izvestnim političnim ciljem rimskih cesarjev, je prešel na naslednike rimskih cesarjev. Ko je prepadlo cesarstvo iztočnih Gotov v Italiji, že ni ljudstvo vernikov imelo nobene besede več pri volitvah papeža. Papeža so skupno izbirali rimska duhovščina in rimski velikaši ter plemenitaši, eksarh iz Ravene pa je vsakokratno izvolitev predložil cesarju v Carigradu v potrditev.

Tekom devetega in desetega stoletja se je vršila volitev docela pod vplivom rimskih plemiških strank, dokler si ni končno nemški cesar Oton prilastil odločujočo pravico pri papeški volitvi. Sledile so razne borbe, dokler ni papež Aleksander III. v XII. stoletju na tretjem lateranskem koncilu dosegel, da je prešla volitev papeža v oblast zbora kardinalov. Na lyonskem koncilu leta 1274. pa je papež Gregor X. še dodal določbo, da se vrši volitev v konklavu. Tudi je določil število kardinalov na največ 70. (Danes je med kardinali 32 Italijanov in 31 drugih.) Konklave

razvil Sava delo za prosvetljenje Srbije, ali le s slabim uspehom, ker je vrhovna cerkvena oblast bila grška, ki jej ni bilo mnogo do prosvetevanja Srbov. Celo zemlja vobče je bila neurejena, neutrnjena, od vseh strani obkoljena od sovražnikov. Zato je Stepan tudi moral iskati oslonca na zapadu, odkoder si je vzel tudi drugo ženo in kjer je hotel izprositi tudi kraljevsko krono. Sava tega ni pričakoval v Srbiji, njega so bratovi koraki žalostili in žalili. Zato se je zopet vrnil na Sveto goro.

Toda le za malo časa, kajti brzo se je zopet izmirl z bratom in v dogovoru z njim odšel v Nikejo, kjer je dosegel pri carju Teodoru Laskaru in patriarhu Emanuelu, da so srbsko cerkev priznali za samostalno in jej dali metropolita v osebi Save samega. Sedaj je Srbija imela čvrsto podporo za izvajanje kulturne organizacije. Sveti Sava se je mogel vrniti v domovino in takoj započeti s svojim plodnim prosvetiteljskim delom. Ko je zgradil čvrste in zanesljive temelje srbskemu kulturnemu razvoju in ko je s svojim nasvetom in delom pomagal bratu Stepanu, da Srbijo utrdi in uredi, je s tem položil osnovo za bodočo veličino Srbije. Za vsako najmanjšo stvar se je briga. Dvigal je samostane in cerkve, izdeloval pravila za nje, zbiral je in prevajal cerkvene knjige in zakone, opisal je jedinstveno, skladno in z globoko nežnostjo življenje svojega očeta Nemanje, s samostanskim imenom Simeona.

Sava je bil tako prvi srbski književnik, prvi uvajalec zakonov, prvi organizator cerkve

Sveti Sava.

V petek, 27. januarja so naši pravoslavni bratje Srbi praznovali spomin svojega največjega narodnega svetnika sv. Save.

Sveti Sava se je rodil kot najmlajši sin Stjepana Nemanje in njegove žene Ane okrog leta 1170., pozno, ko se stariši več niso nadejali, da še dobe deco. Ime mu je dano Rastislav, a iz nežnosti so ga doma klicali Rastko. Detinstvo mu pada v ono dobo, ko je Stjepan Nemanja gradil svoje zadružbine in ko se je morda že pričel pripravljati, da konča svoje življenje v samostanu. Razpoloženje na velikožupanskem dvoru je bilo potem takem zelo pobožno in je zelo vplivalo na mlado Rastkovo dušo. Tako ni čada, da je on postal tih, v se zamišljen deček, ki je obračal svoj pogled od bučnega življenja mladih velikašev in ga upiral v oddaljene zemlje, kjer je slišal, da žive bogaboječi ljudje ob postu in molitvi.

Poln takšnih misli pobegne Rastko kot mladenič z nekimi menihi, ki so prišli k Nemanji po miloščino, na Sveto goro. Roditelji Nemanjini so obupavali kljub vsej svoji pobožnosti radi tega bega in žalost jih je sklonila, ko jim je Rastko po vojvodi, ki ga je zasledoval do Svete gore, poslal svojo posvetno obleko, svoje plave, kakor zlate lase, in jim sporočil, da ni več Rastko, ampak Sava. S Svete gore se ni več hotel vrniti, ampak je še nanjo pregovoril tudi očeta, ki se je že